Funeraliile Reginei Maria

In mijloc, lângă perdea, demnitarii Curții regale.

Intre aceștia și catafalc, în ultimele minute înainte de a începe pe serviciul religios, vin și iau loc M. S. Regele Carol al II-lea; membrii Familiei Regale și Inalții participanți străini.

Slujba religioasă

La ora 8 și 40 de minute a început slujba religioasă.

Slujesc, Prea Sfinții Mitropoliți Nicodim al Moldovei, Nicolae Bălan al Ardealului și Visarion Puiu al Bucovinei, înconjurați de sfinții episcopi și cler.

Corul Patriarhiei dă răspunsurile.

In fața sicriului, cu chipul îndurerat, stă M. S. Regele.

In urmă, în dreapta și stânga, M. S. Regina Marioara a Iugoslaviei; A. S. R. principesa Elisabeta, principele Nicolae și arhiducesa Ileana.

Apoi Măria Sa Voevodul Mihai și Inalții participanți străini.

Cu ochii înlăcrimați, privind sicriul acoperit care închide trupul sfânt al Mamei Lor, cele cinci odrasle regești, se 'nșirue apoi, în cursul slujbei, în același rând, laolaltă, la căpătâiul catafalcului pe care **doarme de-apururi** Aceea care Le-a dat viață.

In cealaltă sală, pe balconul de peste scările largi, orchestra Filarmonicei cântă „Eroica" de Beethoven.

Și în acordurile „Eroicei", ochii tuturor celor prezenți din sala Tronului nu mai pot acum decât să plângă.

Lacrimile sunt ale firii și ale durerii de pretutindeni — căci pretutindeni durerea este aceeași.

Scoaterea sicriului din palat

Cântările religioase s'au sfârșit.

Se sting și ultimele acorduri ale Filarmonicei.

Numai ochii mai plâng... de jalea ultimului drum care s'apropie.

In clipa aceasta sfâșietoare, d. general Ilasievici, încadrat de d-nii general „à la suite" Rasoviceanu și general Petre Georgescu, comandantul diviziei a III-a de cavalerie, toți trei cu albele pelerini ale cavalerilor „Mihai Viteazul", s'apropie solemni de catafalc.

D. general Ilasievici ia coroana de aur dela Alba Iulia a Majestății Sale Regina Maria.

Apoi ofițerii din regimentul 4 roșiori „Regina Maria" trec lângă sicriu și-l ridică pe umeri.

A început cea din urmă călătorie.

Hohotele de plâns nu mai pot fi oprite.

Lacrimile calde aleargă în voe pe obrajii regali și princiari.

Pe scara largă, cortegiul coboară.

Lângă sicriu s'au alăturat cei patru sfetnici și dregători cari țin panglicile, d-nii Nicolae Iorga, general Baliff, dr. Al. Vaida Voevod și general Artur Văitoianu.

Apoi merg, M. S. Regele, M. S. Regina Marioara a Iugoslaviei, A. S. R. Principesa Elisabeta, arhiducesa Ileana, principele Nicolae și toți ceilalți înalți participanți prezenți.

Formarea cortegiului funebru

Impunător, dar trist cortegiu s'a desfășurat după aceea, urmând slujbei religioase dela palat.

Piața palatului, de unde pornește cortegiul, avea în întregime haina violetă a doliului pe care l-a voit Regina.

Violet mult îmbracă palatul fundației Carol I și cele două palate laterale. Violetul fâlfâie pe cei doi stâlpi cari susțin reflectoarele pieții. Iar tămâia ce arde în amforele susținute de piedestale grele întregește cadrul de rugă pentru sufletul Reginei.

Balcoanele clădirilor cari înconjoară piața palatului gem sub greutăți omenești, — figuri și ochi atenți la procesiunea ce se formează sub bolta intrării din dreapta a palatului.

Afetul de tun e tras la intrare.

Iar din palat, sub ochii plânși ai Regelui, ai membrilor Familiei Regale și ai demnitarilor, e coborît cu încetineală sicriul ce închide pentru totdeauna figura atât de iubită a Reginei.

Fețele tuturor sunt cernite, capetele plecate.

Muzica intonează Imnul Regal.

...Trăiască Regele, în pace și onor..., sunt silabele ce se subînțeleg, ce se îngână, odată cu acordurile pianissime ale fanfarei Curții regale.

Doar salvele de tun ce se trag undeva, mai sparg liniștea — care se duce totuși, odată cu pornirea cortegiului.

In frunte cu prefectul poliției Capitalei, d. g-ral Gabriel Marinescu, care poartă mantia albă a cavalerilor Mihai Viteazul, cortegiul pornește, în ținuta tristă, dar impunătoare, pe care păstrat-o pe întregul parcurs, până la gara Mogoșoaia.

La distanță, prefectul poliției este urmat de un escadron din regimentul 4 roșiori.

Sunt roșiorii Reginei, din regimentul proprietate a Sa; cavaleriști în căciuli mari, fireturi lungi de culoare albastră ca cerul, la tunici, uniformă pe care nu rare ori o purta Regina și cu care Suverana împodobea adesea, marile parăzi militare ale armatei.

La aceeași distanță, merg invalizii războiului de întregire și delegații ale foștilor luptători —, ofițeri și soldați.

In frunte au pe generalul Economu.

Evocator mănunchiu formează aceștia. Prezența lor nu e ceva protocolar la moartea Reginei. Ei constitue simboluri! Invalizii sunt acei ce-au reușit să iasă cu viață dintre cei ce-au populat spitalele de campanie și nu puțini sunt printre ei cei cari, pe pat de suferință, să fi simțit mâna caldă a Aceleea ce pe drept cuvânt a rămas Mama Răniților.

Mama Răniților, însă, nu mai este. Iar cei ce și-au alinat suferințele prin prezența și vorba bună a unei ființe în alb, de apariție angelică, vin astăzi să-I aducă prinos de recunoștință pentru tot ceeace le-a făcut lor, dar mai ales pentru tot ce Ea a făcut Țării.

Invalizii încolonați sunt mulți. Cu toții, grade inferioare, veniți de prin cine știe ce unghere de țară. La mâna stângă poartă doliu. Vre-o câți-va însă n'au unde-l purta. Cu mâna altora... l-au pus și ei la piept.

In acelaș grup, delegații ale ofițerilor invalizi, societatea „Gloriile Neamului", Uniunea ofițerilor de rezervă, asociațiile „Vitejii Neamului", „Virtutea Militară", „Bărbăție și Credință", subofițerii de rezervă, Uniunea și asociația foștilor voluntari, Societatea văduvelor de război...

Delegațiile ofițerilor de rezervă și Uniunii foștilor luptători au în frunte pe d. g-ral Samsonovici și generalii Petrescu Gh., Bălăcescu, Ivanovici, Sturza, Anastasiu.

Sicriul pe afetul de tun

Păstrând aceeași distanță, urmează fanfara gărzii regale, iar la scurt interval, corurile.

Atmosferă de procesiune imprimă adânc apariția înalților chiriarhi, a înaltului cler.

In frunte, I. P. S. S. Nicolae, mitropolitul Ardealului.

Cu toții duc lumânări mari, al căror fum se împreună par'că cu rugile ce se rostesc încet, alunecând ușor spre cer, spre cerul care, cu mâna deschisă, a primit sufletul Reginei.

Inalții chiriarhi sunt urmați de aproape de un sobor mare de preoți, în veșminte de rugă: — ...„Dă Doamne ca sufletul Mariei, Regina României, să fie așezat acolo unde drepții se odihnesc...".

Și Regina n'a fost deloc străină de acestea. Regina le-a trăit pe toate, a simțit cu ele dureri, dar și bucurii, — cu ele a făcut întregirea.

Cavalerii au în frunte pe generalii Rujinski și Marcel Olteanu, comandor Zapan, g-ral Pantazi, colonelul Pălăngeanu, col. Aramă.

Nimic din ceea ce alcătuește cortegiul pentru ultimul drum al Reginei, nu este lipsit de puteri evocatoare. Fiecare grup, fiecare mișcare aparține istoriei recente pline de suferinți, care ne-a dat însă marea satisfacție finală — și pentru a cărei păstrare și consolidare, Regina a luptat până în ultimele clipe.

Este, de altfel, ruga întregului Său popor, care a iubit-O.

...Vin cavalerii! A fost exclamația unanimă, șoptită pe întregul parcurs, la apariția membrilor ordinului Mihai Viteazul. Siluetele albe sunt chintezența eroismului și au o apariție de basm, de legendă. Fiecare din ei reprezintă o fază a sfântului nostru războiu, reprezintă o biruință.

Defilează, par'că, Mărăști și Mărășești, Coți sau Tg. Jiu, Coșna, Cireșoaia, Robănești...

Generalul Ilasievici, inspector general de armată, poartă coroana de aur a Reginei. In părți, general de divizie àla suite Rasoviceanu și general Georgescu Petre, comandantul diviziei III de cavalerie.

Un inspector general de armată, urmat în părți de doi generali de divizie, poartă semnul regalității Augustei dispărute: — Coroana Reginei.

Este generalul Ilasievici, alături de generalii eroi Rasoviceanu și Georgescu Petre, acesta din urmă comandant al diviziei a III-a de cavalerie, din care face parte și regimentul Reginei.

După ministrul curții Reginei Maria, generalul Zwiedeneck, urmează carul funebru.

Un afet al unui tun de artilerie grea, îmbrăcat în purpură violet-cardinal, e tras de 6 cai negri.

Casele militare regale stau în dreapta și în stânga — iar cordoanele sunt purtate de patru consilieri regali. Trei foști președinți de consiliu, profesorul N. Iorga, generalul Văitoianu, dr. Al. Vaida-Voevod și un mare demnitar al curții, generalul Balif, credinciosul Balif, cum îi spunea Regina Maria.

Calul Reginei — „Azru", — un rolb îndoliat, pășește în urma carului ce duce, neînsuflețită, pe Aceea ce i-a fost stăpână.

M. S. Regele! Augustul Fiu al Reginei care nu mai este, își poartă toată durerea, urmând pe jos, carul funebru.

Regele învesmântat în mantia albă a cavalerilor ordinului „Mihai Viteazul", pășește încet, cu lacrimi în ochi.

Câtă durere exprimă figura-I gândurată și, par'că, brăzdată de astă dată!

De aproape, Suveranul este urmat de Marele Voevod Mihai de Alba Iulia, principele Nicolae, arhiducele Anton de Habsburg și principele Friederich de Hohenzollern.

Moștenitorul Tronului poartă uniforma vânătorilor de munte, arma în care are gradul de sublocotenent, iar principele Friederich, uniforma de general, de asemeni de vânători.

La câțiva pași merg: A. S. R. ducele de Kent, frate și reprezentant al M. Sale Regele George VI al Angliei; principele Regent Paul, al Iugoslaviei și principele Cyril, frate și reprezentant al M. S. Regelui Boris al Bulgariei.

In spate, imediat, principii de Hohenlohe și Friederich Iosef de Hohenzollern, Marele Duce Dimitrie, Ducele de Nemur și prințul de Wied.

Demnitarii Curții închee această primă parte a cortegiului, între cari: ministrul Palatului, mareșalul Curții, Marele maestru de vânătoare și medicul Curții.

Un important fragment al cortegiului îl constitue ambasadele celor 16 state, cari au ținut să aducă prin prezența trimișilor, omagiu Aceleia care a fost Maria, Regina României.

Primul loc, în dreapta, îl ocupă ministrul nostru de afaceri streine, d. Petrescu-Comnen. In același rând, ambasada Poloniei și Danemarcei.

In spate, un rând întreg e ocupat de ambasada Franței, în frunte cu generalul Mittelhauser.

Apoi ambasadele: Egiptului, Cehoslovaciei, Suediei, Belgiei, Greciei, Turciei, Italiei, Germaniei, Iugoslaviei, Bulgariei.

Primul ministru al țării, I. P. S. Patriarh Miron, pășește după aceea, la oarecare interval.

Ii urmează consilierii regali: prof. dr. C. Angelescu, Gh. Tătărăscu și Constantin Argetoianu.

In rândurile ce urmează de aproape pășesc membrii guvernului; președinții corpurilor legiuitoare; șefii de misiuni streine și atașații militari în frunte cu decanul corpului diplomatic, monseniorul Andrea Casulo, nunțiul papal; foștii miniștri.

In rândurile foștilor miniștri erau d-nii: Dinu Brătianu, M. Oromolu, Mihai Vlădescu, I. Mitilineu, I. Mihalache, Stelian Popescu, I. Lugoșianu, Gr. Trancu-Iași, Const. Angelescu, C. Garoflid, Mihai Popovici, I. Cămărășescu, dr. I. Costinescu, dr. N. Lupu, D. R. Ioanițescu, Eduard Mirto, Valeriu Pop, prof. I. Nistor, I. Inculeț, Victor Moldovanu, Gh. Cipăianu, Voicu Nițescu, M. Negură, Istrate Micescu, dr. Gh. Banu, ing. N. Caranfil, I. Gr. Perițeanu, George Cuza, I. Manolescu-Strunga, prof. Victor Slăvescu, Sever Bocu, Gheorghe Brătianu, prof. Vâlcovici, N. Vasilescu-Karpen, N. O Chirculescu; prof. Gh. Tașcă, Silviu Dragomir, dr. Daniel Ciugureanu; foștii subsecretari de stat: Al. Popescu-Necșești, N. Ottescu, Gh. N. Leon, N. Buduräscu, P. Bejan, D. Alimănișteanu, V. V. Tilea, Al. Popovici-Tașcă, Aurel Dobrescu.

In robe largi, purpurii, păsesc membrii Inaltei Curți de casație și justiție. Sunt primii magistrați ai țării. Primul președinte, d. Andrei Rădulescu, merge în dreapta, în față, urmat de procurorul general al Curții și de cei trei președinți de secțiuni.

La scurt interval, membrii Consiliului legislativ, cu primul președinte I. Ionescu-Dolj, membrii Consiliului superior economic, ai Curții de conturi și controlorii generali ai statului.

De asemenea, ofițerii generali, fără trupă, în uniformă de ceremonie, cu pompoane și fireturi grele.

Membrii Academiei Române, cel mai înalt for de cultură al țării, păsesc alături de președinte, d. prof. Rădulescu-Motru.

La câțiva metri, capii cultelor din România.

Primarul general al Capitalei este urmat de cei 4 primari de sectoare.

Apoi, inalții funcționari ai statului. Printre cei dintâi, conducătorii căilor ferate române, în cap cu directorul general, ing. Macovei. Urmează consiliul Băncii Naționale, directorii Fundațiilor culturale regale...

La loc distinct, eforii Eforiei spitalelor civile din București, d-nii prof. dr. I. Bălăcescu, decanul facultății de medicină, dr. Cantacuzino și Ghica. Rostul lor aici nu este numai acela al înalților funcționari. Ei reprezintă așezăminte de care Regina — Mama Răniților — și-a legat întreaga-I ființă.

Vin apoi membrii Curților de apel și ai tribunalelor, de asemenea în robe lungi, negre și cu fir auriu; Uniunea avocaților și consiliul de disciplină al baroului de Ilfov, în frunte cu d. I. Gr. Perieteanu.

Delegațiile instituțiunilor patronate de Regina Maria constituesc un grup destul de numeros.

Sunt prezente:

Asociația surorilor de caritate din războiu;

Societatea de binefacere „Principele Mircea";

Azilul pentru săraci;

Micile maternități;

Societatea „Clotilda Mareșal Averescu";

Consiliul național al femeilor române;

Societatea ortodoxă a femeilor române;

„Crucea Roșie";

Societatea de binefacere „Regina Elisabeta";

Asociația surdo-muților;

Asociația samariteană „Mila Sf. Niculae cel Nou";

Asociația „Regina Maria", pentru ajutorarea sinistraților.

Cei din urmă civili din cortegiu sunt funcționarii publici superiori: directori generali de ministere, inspectori generali ai departamentelor, directori de instituții de stat, etc.

Cortegiul a fost încheiat de armată.

Ea întregea totodată și cadrul evocator al sfântului nostru războiu.

După eroi, invalizi, văduve, surori de caritate, — veneau și soldații în activitate.

Armată călare, pe jos, pe tunuri, pe chesoane, armată cu căști, în marș, cu puști și sulițe.

Goarnele, cari sună din când în când pentru îngropăciune, sună totuși și o victorie. Căci dacă ele duc la locul de veci un erou, nu pot să nu simbolizeze și victoria eroului.

❖

Cortegiul astfel format a tăiat calea Victoriei, parcurgând strada C. A. Rosetti, bulevardele Brătianu, Take Ionescu, Lascăr Catargi, șoseaua Kisseleff.

Emoționantă a fost trecerea cortegiului în fața Arcului de Triumf.

Pe sub arc n'a trecut decât Regina, în sicriul ei, pe afet de tun. Și-au mai trecut, înainte, purtând coroane Suveranei, generalii Ilasievici, Rasoviceanu și Petre Georgescu.

Tot cortegiul a ocolit Arcul de Triumf prin dreapta.

De aici, coloana funerară și-a continuat drumul până la Mogoșoaia.

LA GARA REGALĂ MOGOȘOAIA

De jur împrejurul „Mioriței" s'au înșiruit străjeri și străjerițe, veniți încă de dimineață. In haine albe, pe dreapta străjerițele, pe stânga străjerii așteaptă într'o liniște impresionantă.

Dinspre oraș vine zvon de clopot.

Tunurile bubue din timp în timp.

In gara regală au venit din vreme, cu mașinile, M. S. Regina Marioara a Iugoslaviei, A. S. Regală Principesa Elisabeta, arhiducesa Ileana. A. S. R. ducesa de Kent și doamnele de onoare și d. mareșal Presan.

Trenul regal așteaptă să ducă pentru ultima oară pe Regina Întregirii noastre.

La mijloc, în dreptul marelui salon, vagonul mortuar. E împodobit deasupra cu violet.

Ghirlande de brad, întrerupte din loc în loc de funte tricolore îndoliate îi împodobesc laturile.

Deasupra lor, falduri de tricolor îndoliate.

Gara e drapată în violet-cardinal.

Felinarele și lămpile învăluite în violet poartă cifra Reginei Maria.

Din patru cenotafe se înalță spre cer fum de smirnă și tămâie.

La intrarea vagonului mortuar, coroana de garoafe și trandafiri roșii a M. Sale Regelui.

Vagonul e o mare de flori roșii ca focul.

❖

Muzica regimentului de gardă și compania de onoare din regimentul de gardă s'au aliniat pe peron.

Un fior străbate întreaga asistență, străjerii iau poziție de drepți. Sosește cortegiul.

D. general Gabriel Marinescu prefectul poliției, într'o trăsură cu doi cai negri, se dă primul jos. E îmbrăcat în uniforma cavalerilor ordinului Mihai Viteazul. Dă ultimele ordine și reprezentanții forței publice se împrăștie fie care la postul său.

Un escadron din regimentul de roșiori „Regina Maria" vine în pas mărunt. Pe cer 5 escadrile de avioane dau ultimul salut.

In cârji, după un drum obositor pentru trupul lor spintecat de gloanțe și șrapnele, dar odihnitor pentru suflet, marii mutilați de război fac front.

Muzica regimentului 6 „Mihai Viteazul" trece în liniște și se așează în stânga intrării.

Sosesc apoi diaconii în stihare, preoții cu epitrahirele și culoane negre și protopopii ce poartă culioane roșii.

Străjerii salută cu mâna ridicată.

Vin cavalerii ordinului „Mihai Viteazul" și apoi cei trei generali cari poartă coroana Reginei.

D. general Zwiedeneck, șeful Casei M. Sale Regina Maria precede carul mortuar.

Afetul de tun tras de șase cai minunați, oprește în fața sălii de recepție. In sunetele imnului regal executat de muzica reg. 6 „Mihai Viteazul", ofițerii regimentului 4 roșiori ridică pe brațe sicriul.

In spatele Majestății Sale se înșiruesc A. S. Regală principesa Elisabeta cu principele Nicolae, arhiducesa Ileana și M. S. Regina Marioara a Iugoslaviei, arhiducele Anton de Habsburg, AA. LL. RR. ducele și ducesa Kent, Principele Regent Paul, în uniforma batalionului grăniceresc al cărui comandant este.

După ce dă ultimele dispoziții Majestatea Sa Regele se urcă în vagonul regal, care precede vagonul mortuar. E urmat de ceilalți membri ai familiei Regale.

❖

Melodia imnului regal, cântat în surdină de muzica reg. 6 „Mihai Viteazul" e străbătută de marea durere care copleșește sufletele tuturor Românilor.

Dangat de clopot, bubuit de tun, miros de tămâie și de smirnă, plâns domol.

Cele două locomotive purtând tricolorul îndoliat pufăe din greu. E ora 12 și trenul pornește spre Curtea de Argeș.

Doamnele de onoare îngenunche. Soldații stau cu pușile aplecate. Generalii, misiunile străine, consilierii înaltei Curți de Casație și ai Curții de Apel, păstrează o liniște impresionantă.

Scena e mișcătoare. In ochi de oșteni încercați tremură o lacrimă.

Pentru ultima oară muzica intonează imnul regal.

❖

In urma trenului regal au plecat la câteva minute încă două trenuri cu consilierii regali, membrii guvernului, foști miniștri, persoanele oficiale și ziariștii.

„O mie de mașini au fost angajate de prefectura poliției Capitalei spre a servi celor cari au făcut deplasarea la Curtea de Argeș.

❖

La ora 1 toată lumea a revenit la vetre. Străjerii au ajuns la piața Victoriei de unde se despart în ordine. In trap mărunt se întorc tunurile, iar celelalte trupe s'au scurs aproape toate spre cele 4 unghiuri ale Capitalei.

Cortegiul în frunte cu M. S. Regele pe bulevardul Brătianu

Trecerea sicriului regal pe sub arcul de triumf.